

नमो तस्मै भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

धम्मपत्र

[छगूमात्र नेपाल भाषाया मासिक पत्र ।]

M.P.

वर्ष १
संख्या ७

चउला

बु० सं० २४६१
ने० सं० १०६८

दक्षिणा चन्दा ३)
खुलाया २)
थुगु अंकया १)

विषय-सूचि

विषय	पौल्या	विषय	पौल्या
बाल वृन्द—श्री रुद्रबहादुर श्रेष्ठ	१२३	<u>चंद्रहार</u> —श्री डवलरत्न	१३३
महात्माजुया प्रति श्रद्धाञ्जलि—श्री		सुख व दुःखया ज्या—श्री सूर्यबहादुर	
जगत बहादुर	१२४	प्रधानांग, भक्तपुर	१३६
मातृभाषाया गौरव—श्री नियमरत्न तुलाधर	१२६	सम्पादकयात पौ व निवेदन	१३६
पुकार—श्री सत्यमोहन जोशी	१२७	समाचार	१३७
नेवा-भाय्या छगु झलक—श्री मृगेन्द्रध्वज		सम्पादकया शुभ सूचना	१४१
जोशी “मुसाफिर”	१२८	न्यहुने जिगु विनति	१४२
दया—श्री हृदयचन्द्र सिंह प्रधान	१३१	महायपु छयायगु खँ	१४२

कहानि की सचित्र मासिक पत्रिका

पढ़िये !!

“छाया”

पढ़िये !!

आप समाज सुधारक तथा शिक्षा प्रेमी हैं, झूठे व भद्दे विज्ञापनों का प्रचार और अश्लील कहानियाँ पढ़ते-पढ़ते उदास हो चुके हैं तो एक प्रति “छाया” की मुफ्त मँगा कर अवश्य पढ़ें ! इस पत्रिका को आप बेखटके अपने घर की स्त्रियों व नवयुवकों को पढ़ने के लिये दे सकते हैं ।

शुद्ध तथा शिक्षापूर्ण कहानियों का प्रचार करना “छाया” का मुख्य ध्येय है । इस पत्रिका में एक भी झूठे तथा अश्लील विज्ञापन नहीं छापे जाते ।

अगले वर्ष (मार्च १९४८) का प्रथम अंक होली के अवसर पर विशेषांक रूप में निकलेगा । कहानियों से सम्बन्धित आवश्यक चित्र भी रहेंगे पृष्ठ संख्या १०० होगी । “छाया” कार्यालय से इसी अवसर पर एक सुन्दर रंगीन कैलेंडर भी प्रकाशित हो रहा है ।

३१ जनवारी १९४८ तक “छाया” का वार्षिक मूल्य ३।) भेजने वाले ग्राहकों को उक्त दोनों वस्तुएँ (विशेषांक व कैलेंडर) मुफ्त मिलेंगी । उसके बाद ११ मास तक प्रति मास “छाया” के अंक मिलते रहेंगे ।

पता—“छाया” कार्यालय, जार्जटाउन, प्रयाग ।

अमोघ

“भासये जोतये धम्मं”

सम्पादक { भिज्जु अनिरुद्ध,
भिज्जु महानाम “कोविद”

वर्ष १

कालिम्पोंग

चैत्र
अप्रैल

विक्रम
ईस्वी

संवत् २००४
संवत् १९४८

अंक ७

ॐ बालक वृन्द ॐ

(चोम्ह—श्री रुद्रबहादुर श्रेष्ठ)

ए मचात ! जिगु चुम्बन नःवा,
प्रेमपूर्ण जिगु आदर का वा,
नादया छिमि मनोहर धारां,
चिन्तना जुल पलायित सारा ।
गायनं छिमि घृणा जित या सां;
या वया छिमिगु आदर खासां;
नेत्र ब्वात नव भास्कर त्वो थाय्,
सुंधया खुसि प्रवाहित जूथाय्

पंछि-वृन्द, सरिता, नव कान्ति
विद्यमान छिमि विस्तृत छाती,
पंछिया दल व चंचल हावा-
या प्रतिध्वनि हनं जित कं वा ।
कल्पना जिमि व ज्ञान सफू ला
हर्षनाप छिमि सन्मुख ज्वीला ?
श्रेष्ठ मेगु मखु काव्य अजीव,
स्वः स्वयं थन छिपीं वर-काव्य ।

नवद्वारा

१०००

महात्माजुया प्रति श्रद्धाञ्जलि

(चोम्ह—श्री जगत बहादुर जोशी)

[आशा दु कि लेखकया थ्व प्रथम लेख पाठकपिसं अतिकं ध्यानतया स्वई व नव जागरणया पुसा प्रत्येक व्यक्तिया मने च्वनी । यद्यपि थ्व लेख थन न्हापोया अके तयमाःगु खःसां यथासमये प्राप्त मज्जुलिं थुगु अके तयमाल । आशा दुकि लेखक महोदय थये हे उत्तमोत्तम लेख च्वयाः 'धर्मोदय' मार्ग' नेपाली जनतापिनि सेवा याना दिई ।—सं०]

थौं विश्वया सकल प्राणीपिनि मिखाय् ख्ववि वया च्वन । सकसिया नुगः शून्य भावनां भरिपूर्ण जुयाच्वन । स्पष्ट याय्त शब्द मदु । दुगु वाक्य नं लड्-बडे जुयाच्वन । छम्ह अपरिमित मानवया बारे छु निं धाय् ? असंभव ! अयसां थ्व मने च्वंगु भावनायात निगः प्यंगः आखले जूसां प्रकट मयाकं सुया जक चित्त शान्त जुई ? अपारगु निराकार ब्रह्मयात 'ओम्' शब्दं सम्बोधन याःथें मानवया लागीं अनन्त दुःख फया च्वम्ह महात्मा जुयात 'अहिंसा' शब्दं सम्बोधन यासे वयकया श्री चरणे थ्व जिगु श्रद्धाञ्जलि अर्पण याय ।

थौं विश्वया सकल मानवतयसं गांधीजुया पार्थिव स्वरूपया जक मखु, आध्यात्मिक विचारया नं अनुभूति याना च्वंगु दु । गुखुनु तक वयकया पार्थिव देहया सम्पर्क व संयोग झीनापं दुगु खः, उखुनु तक झीत सुखानन्द दुगु खः । आः वयकया नश्वर देहया नाशज्वोकथं झीत दुःख जुल । संयोगं सुख व वियोगं दुःख ज्वीगु स्वाभाविक हे खः । रामचन्द्रया वियोगं याना सारा अयोध्या नगरयापि व्याकुलित जुल, फल स्वरूप दशरथ महाराजया नं निधन जुल । श्री कृष्णया वियोगं गोपितय विलाप, झीसं न्यना तैगु हे दु । तर थुकिया ल्यूने छगू तदंगु आदर्श दु, मानवया कर्तव्य दु ।

गांधीजुया पार्थिव शरीर सूर्यया प्रतिबिम्ब थें खः । गांधीरूपि सूर्यया आध्यात्मिक प्रकाश मानव जीवनया भूमण्डले विस्तृत जुया च्वन । व आध्यात्मिक प्रकाश सत्य व अहिंसा हे खः । गथे न्हेगू प्रकारया किरणया आधार सूर्य जुया च्वन, अथे हे झी षड्दर्शनया आधार नं अहिंसा व सत्य जुया च्वन ।

असत्य वस्तु अस्थायी जुई । सत्य सर्वदा स्थिर जुई । सर्वदा स्थिर ज्वीगु अवस्थाया नां हे शान्तिया अनुभूति खः । सर्वदा अस्थिरया नां हे हलचल् व अशान्ति खः । अस्थिरगु क्षणिक वस्तु दुःखदायी जुई, उकिं भगवान् बुद्ध भगवत् विज्यात—'सर्व क्षणिकं, सर्व दुःख' ।

माया मोहं याना झीसं असत्ययात सत्य
भालपई । सत्यया नां जकझीसं स्यू, तर अनुभूति व
दर्शन मदु । अज्ञान व अविद्याया कारणं झीत
सत्यया दर्शन मदुगु । खिपयात झीसं ताहा थें
ताया च्वन । गुकिया कारणं झीके भय उत्पन्न
जुया च्वन । अविद्या व मायाया भ्रमंयाना झीपिं
मसत्यया पुजारी व स्वार्थया च्यो जुया च्वन;
अले झीत गबले दुःख मजुई ?

सांसारिक वस्तुनापं संयोग ज्वीगु
बखते झीत भति आनन्द जूथें जुई हानं वकिया
वियोग ज्वीवं दुःख जुई । थुकियात हे 'पुनरपि
जननं पुनरपि मरणं, पुनरपि रजनी पुनरपि
दिवस' धाई । अथे जूगुलिं महापुरुषपिसं सबंदा
ध्व उपदेश ब्यूगु—'सत्यया पुजारी जु, सत्य
म्हसीकि' । मनुष्य जीवनया दुःख निवृत्ति सत्य
व अहिंसाया अनुभूति हे जुई ।

संसारे सर्वदा दानवी व मानवीतय युद्ध
जुजुं वया च्वन । दानवी समाजया हिंसा व
क्रूरताया विकासं यानाः मानव समाजया जक
हानि जूगु मखु । स्वयं दानव समाजया नं नष्ट
जुया वना च्वन । थुकिया प्रत्यक्ष प्रमाण थौं,
'अणु बम' हे दु । आः जा दानवी समाजं छुं
भति अनुभव याःगु दु कि—'हिंसा व क्रूरताया
लैपु' मर्भीगु जक मखु, विनाशकारी नं खः ।
वहे दानवी हिन्दू समाजया प्रतिक्रियाया फलस्वरूप
थौं महात्माजुयात थःगु पार्थिव शरीरया बलि
वियमाल । गुथाय तक गुगु राज्ये, गुगु देशे,
गुगु प्रान्ते व गुगु गामे दानवी वर्ग व समाज
दयाच्वनी, उथायतक उगु राज्ये, उगु देशे, उगु
प्रान्ते व उगु गामे च्वनिपिं जनतापित शान्ति
दर् मखु । अतएव थुजापिं दानवतयत अहिंसा
सत्य व प्रेमया प्रभावं त्याके फयकेमाः । गुकिया

शिक्षा-प्रणाली महात्माजुं स्पष्ट क्यना दिल ।
थुजापिं सत्यया साक्षात्कार याःपि महात्मातयत
जैन धर्म तिर्थङ्कर, वेदान्तवादी तयसं ब्रह्म, ईश्वर,
परमात्मा व बुद्धमार्गीतयसं बोधिसत्त्व धाई ।

'मनूत' दोष गुण छुटे यायफुपिं विवेकशील
प्राणीपिं खः । गुलि गुलि महापुरुष पिनि विचारे
डुबे जुई, उलि उलि झीपिं सत्यया न्होने थ्यनी ।
माया व मोहया पट्टि झी मिखाय दतले महात्मा-
पिनि सत्यरूपया दर्शन दर् मखु । माया व
मोहं याना झीपिं काँ जुया च्वन । अतएव
महात्मापिनि सत्यरूपयात झीसं काँ नं किसी
म्हसीके थें म्हसीका च्वन । थ्वहे कारण खः
कि थौं छगू हे विषये भिन्न २ पार्टि दया
बोनु । सच्चा धर्मयात म्हसीके मफुत । धर्मया
अर्थ मखु थें श्वीका काल । गुकियाना थौं छम्ह
आपा हे ब्वनातःम्ह हिन्दू महा-सभाया मन्त्री
व 'हिन्दू राष्ट्र' या सम्पादक जुयाच्वंम्ह गोडसे
धयाम्ह वैया ल्हार्ति गांधीजुया पार्थिव शरीरया
अन्त जुल । गीताया गलत अर्थया प्रभाव थ्व
हे खः । ठीक खः प्रत्येक मनूतया विचार भिन्न,
तर भिन्नतायो नाप-नापं सहनशील, अहिंसा,
सत्य, दया व प्रेम छगू हे खः ।

मनूतय सभ्यताया विकास जुजुं वनाच्वन
तिनी, पूर्ण मजुनि । पूर्णज्वीत अझ आपा हे
युग मानीज्वी । मनूत नकतिनि पशु जगतं दैवी
जगतपाखे वढे जुया वना च्वन । उकिं आःतक
नं 'Man is imperfect' अर्थात् मनू धैम्ह
असम्पूर्ण धका धाःगु ।

भगवान् बुद्धया वाक्यानुसार मनूया आत्मा
दिव्यात्म मखु, तर व ज्वीफु दिव्यात्मा नं हीनात्मा
नं । मनूतया आत्मा उत्तरोत्तर वृद्धि जुयाः वना
च्वंगु इतिहासं नं धाः । महाभारतया रणभूमिस

कृष्ण भगवानं अहिंसाया गबलें हे अवहेलना याःगु मदु । खास् थःमं नं हथियार मल्हनेगु प्रतिज्ञा याःगु खः । तर परिस्थिति विवश यासेली हथियार ल्हन । थुकिंयाना मनूतय मने, 'अन्याययात विरोध याय्त हथियार नं ल्हनेमाः खनी' धैगु धारणा दया वल । थ्व हे धारणा यात निर्मल याय्या निरिति भगवान् बुद्ध अहिंसा सत्य व प्रेम्मात ज्वनाः बिज्यात । थुकिं थ्व सिद्धयाई कि संसारे हथियारया ज्या मदु । थ्व जा आत्मशक्ति हीनपि पाशव व दानवीतयसं प्रयोग याई । परं महात्मातयसं सत्य व अहिंसाया प्रभावं प्राणीपित शान्ति याई ।

भगवान् बुद्धया ल्यू ल्यू ईसा वल, ईसाया ल्यू ल्यू महात्माजु झाल । वयक नं धया दिल कि समाजया दथ्वी च्वना हे तिनि सत्य व अहिंसाया पालन जुई । गांधीजुया न्होने रामराज्यया कल्पना दुगु खः । वयकयाके भगवान् बुद्धया सत्य, अहिंसा व प्रेम व श्री कृष्णया गीताया ज्ञान दुगु खः । राम, कृष्ण, ईसा व बुद्धपिनि चरित्रया आधारे वयकपा जीवन निर्मित जुल । प्रत्येक महात्मापिनि साहित्यया पृष्ठं, अहिंसाया लॅप्वी वनेत शीत सःता च्वन । शीपि नं अहिंसाया लॅप्वी वने मालितिनी । छन्हू व दिन नं वयफू कि गुखुनु सकल मानव समाज पूर्णत्वे थ्यनी । गोड्सेया गोलीं महात्माजुया पार्थिव शरीरया अन्त जूगुलि थौं मौन शब्दं आकाश थ्वेक चिच्चे याना धया च्वनकि शीपि उलि च्वे मथ्यंनी,

गुलि च्वे शीसं थ्यने धुंकल धैगु स्वप्न खना च्वनागु खः ।

आः शीगु न्होने निपू लॅ दु—पशु तुल्य जुयाः हीनात्मा जुयगु व मानव धर्मयात रक्षायाना दैवत्व प्राप्त याय्गु । शीके विवेक, बुद्धि ज्ञान व धारणशक्ति दु । अतएव शीपि दैवत्व प्राप्त ज्वीगु लॅप्वी वनेमाः । अहिंसा, सत्य व प्रेमया 'थाँ' हे वःकाय् माः । महात्माजुया नश्वर शरीर शी नापं मदुसां वयकया अहिंसा व सत्यया शरीर दनि । गुथाय तक अहिंसा व सत्य दया च्वनी, उथाय तक वयक नं दया च्वनी । न्हापा वयक याकचा जुया च्वंगुखः, आः वयक सहस्र जुल । थ्व हे आदर्शया रूपं कृष्ण भगवान् नं दु, रामचन्द्र नं दु, ईसा नं दु, महावीर नं दु, बुद्ध नं दु, वयक नं दु । यदि महात्मापिनि आत्मायात शान्ति वियगु जूसा इमि अहिंसादि व्रत पालन यानाः इमिगु अनुकरण याये, व्यक्तिगत स्वार्थ तोते, निस्वार्थभावं समाजया सेवा याये । गबले तक सारा मानव जातिया कल्याण ज्वी मखु । अबले तक थ्व संसारे महापुरुषपिनि अवतार जुजुं च्वनितिनी । चाहे भौतिक शरीरे जुयमाः चाहे दैविक शरीरे । इमि आत्मा सदा सर्वदा समष्टिले चाःहिला च्वनी । इमि आत्माया प्रेरणाद्वारा शीसं माया मोहयात त्याग यानाः देशहित जगतहित याय फ्रयमा ! महापुरुषपिनि प्रेरणा सकल प्राणीपित प्राप्त जुयमा ! सर्वेभवेन्तु सुखिनः ।

मातृभाषाया गौरव

(चोम्ह—श्री नियमरत्न तुलाधर)

शीगु जन्मभूमि नेपाल खः । शी देशया किजापिनि ल्हाती दु । देश उन्नति याय्त उन्नति व अवनति ब्याकं शी नेपालवासी दुजु न्हापां शीसं शीगु मातृभाषानि उन्नति याय्माल ।

मातृभाषाया उन्नति मज्जीकं विद्याया उन्नति जुई
 मखु । छाया धाःसा—गुलि याकनं शीत थःगु
 मातृभाषां शिक्षा विइगु खः उलि याकनं मेगु
 भाषां विइ मखु । हानं विद्याया उन्नति मज्जीकं
 देशया उन्नति नं जुई मखु । परं थःगु कर्तव्य
 भालपा भाषोन्नति यात धाःसा छन्हुया दिने शी
 देश नं उन्नति मज्जी मखु । थुकिया विपरीत
 शी थाय् गुम्हं गुम्हं दाजु-किजापिसं थःगु
 मातृभाषाया सुधार पाखे ध्यान मतसे अखवता
 अप्रेमी जुया थःगु भाषायान हेलायाना
 च्वन । कतपिनि भाषा ल्हाय् मसयवं गिजेयाई
 धका थः पुत्र-पुत्रीपित मच्चानिसें कतपिनिगु भाषा
 ल्हाका तई । श्व ला थःम्ह मांयात ककुतिना
 मेपिमां नाःवनेगु बराबर खः । थःगु भाषाति
 मेगु भाषा ल्हाय् मसैगु ला स्वाभाविक हे खः ।
 थुकी लज्याचाय् माःगु छुं मदु । बरु थःगु
 मातृभाषा मसः धक्का धाय्का च्वनेगु तचोगु
 लज्या खः । अथे हे तुं थःगु आख नं ।
 थःगु मातृभाषाया प्रेमया माने मेगु भाषाया
 अप्रेम मखु ।

शी नेपाल देशे नेवा आखलं च्वयाः तःगु

सफुत आपलं दु, तर आखः सःपिं दाजुकिजापि
 आपा मदय धुंकल । श्व शीगु चिकिचोगु
 परिहानि मखु । थपाय्चो जुयधुंकल नं शी
 बन्धुवर्गपिसं थःगु आखया प्रचार याय्गु मती
 मतसे, खालि सफुयात जक मान तसे स्वाँ,
 सिन्हं छाया पूजायाना च्वनतिनि । श्व जा
 छगू साक्षात् अन्ध भक्तिया प्रमाण खः । मान्
 याय्गुया मतलब धार्थे स्वाँ, सिन्हं जक
 तियकेगु मखु परन्तु उकी च्वंगु खँ श्वीकाकया
 परयात नं श्वीके बियगु व प्रचार याय्गु ।
 सुं व्यक्तियात मान् तयगुया माने वयागु उपदेशयात
 पालन याय्गु सिवाय् वैत किव तनेगु खँ मखु—
 शिक्षायात पालन याय्गु हे धार्थेगु मान् व
 पूजा खः । न्हापा न्हापायापि विद्वान्पिसं ग्रन्थ
 रचनायोना थकुगु केवल पोचिना किलंनयका
 तयत खँ मखु, बरु उकी च्वंगु खँ लिपायापिसं
 नं थसीका का धैगु करुणा विचारं खई ।
 उकिं आः शीसं च्वे कना थें थःगु प्राचीन
 साहित्ययो यथायोग्य प्रचार व अध्ययन याय्-
 माल । थुकिं शी मातृभाय् चिरस्थाई जुई ।
 श्व हे मातृभाषाया गौरव खः ।

“पुकार”

(चोम्ह—श्री सत्यमोहन जोशी)

अवतार दु विश्व अनन्त, प्रभो !
 महिमा तु अगम्य अगाढ, प्रभो !
 रचना अनमोल अपार, प्रभो !
 दुख भञ्जन नाथ ! प्रणाम छित
 जय कृष्ण हरे, प्रभु कृष्ण हरे !

विपनाय् अथवा सपनाय् जुलसां,
 छिगु केवल बालक-रूप जुसां
 प्रभु दर्शन व्यू ; यलसा अझ वो
 मन मोहन बासुरि पू ; थुलि थो
 विनती प्रभु कृष्ण दयानिधि हे !

अथवा झन भक्त धका थलसा,
भव-सिन्धु तरे जुझू छुछु दु !
प्रमु, मन्त्र कना, पथ भोग्ग क्यना.

जिगु जन्म छव सार प्रभो थन या !
जय कृष्ण हरे, प्रमु नाथ हरे !

नेवा भाय्या छगू भलक

(चोम्ह—श्रो मृगेन्द्रध्वज जोशी “मुसाफिर”

झी नेवातयगु भाय् नेपाल-भाय् खः ।
अव झोगु भाय् छगू समये तातापाक थ्यंक
प्रचलित जुये धुंकल । भोट, दार्जिलिङ, देहरादुन
थ्यंक नं थव्या छुं स्थान दुगु खः । थौतक
नं भोटे, दार्जिलिङ्गे थुकिया चलित कम् जुगु
मखुनि । मेकथं धाल धाःसा अथ भाय् छको
उन्नतिशील ज्वी धुंकल । तर समय धैगु सदां
छगू हे जुया मच्चं । न्हाथे जाम्ह तद्धमह मनु
बा वस्तु नं समय फुत धाय्वं वया
बा उकिया ‘मू’ म्हः जुया वनी । अथ छगू
प्रकृतिया विधान खः । अथ हे विधाने लाना
थौं झी मातृ-भाषा दयनीय व विचारणीय
अवस्थाय् लाना च्वन । यद्यपि संस्कृत थें थुकिया
व्यवहार झीथाय् कम् मजू, तथापि थुकियात—
संस्कृतिया विचारं जक जूसां—स्थान प्राप्त
मजुनि । अथ भाषा-भाषी उलिमसिं जनतापिनि
गुलि जक नुगले स्या ज्वी ! संस्कृति थें अथ
मृत-भाषा (Dead Language) मखुनि । थुकिया
प्रचार व संस्कृति, समाजे यथेष्ट दनि । साहित्य
कला, शिल्प आदिया ग्रन्थत व विद्वान्पिं अनेक
दनि । अथ छगू थौकन्हेय प्रजा-भाषा खः ।

थनि २०० दँ ति न्हापा गुगु समये
अथ भाषां नेपाल कान्तिपुर नगरे प्रमुत्व कया
चवंगु खः—यले (ललितपुरे) व खोपे
(भक्तपुरे) नं थुकिया स्वतन्त्र स्थान दुगु खः ।
उगु समये नेपाया जुजु नं नेवा हे जुल ।

पहाड़, पर्वतपाखे—थौं कन्हे पूर्व १,२ नं० थें
जा थाय्—किराती व पश्चिम पाखे खय् भाय्या
प्रचार दुगु खः । गोर्खा राज्ये वर्तमान् नेपाली
भाय्या चलन दुगु खः, वनं छम्ह मचाया
रूपे । चिकिचा धिकम्ह मचा न्यासि वनीबले
गथे दैला-दैला धैथें च्वनी, अथे हे थुकिया
अवस्था जुया चवंगु खः । तर थौं थुकिया अवस्था
थन थ्यनितिनी धका सुनां स्यूगु खः ।
उगु समये नेपाल राज्ये नेवा-भाय् ल्हाइपिनि
संख्या, मेगु भाय् ल्हाइपिनि स्वया यक्को उपो
दु ज्वीमा । नेपाल देशया राज-भाषा व राष्ट्र-
भाषा अथ हे भाय् जुया चवंगु जुल । नेवा
जुजुपिसं थुकिया उन्नति व प्रचार थःमं सःधें
स्यूथें व थःगु शक्ति चाच्छि याःगु खने दु ।
नेवा- जुजुपिनि इतिहास द्वारा झीसं अथ नं
स्यू कि प्रतापमल्ल जुजुं नेवा-भाषायात उन्नतिया
उच्चशिखरे थ्यंक थत यंकल । अथसपोल थें
जाम्ह जुजु मदुनिगु खः । अथसपोल छम्ह
विद्वान् नं खः । आपलं संस्कृत सफूया अनुवाद
नं विद्वान्त तया याकल । थुगु हे प्रकारं भाषा
व साहित्यया उन्नति यले व खोपे नं दुगु जुल ।
खं ल्हाय् बले परस्पर सकसिनं थूसां खं
ल्हाइगु शैली थौं थें हे स्वंगू शहरया स्वताजि
दुगु जुल । यमि-भाय्, यल-भाय्, खोप-भाय् ।
यमि व यल-भाय् आपालं मपा, छाय् धाःसा

येँ व यल आपा मपागुलिं, सम्पर्क यको दुगुलिं ।
खोप दे यल खयानं आपा तापागुलिं व व्यवहार
व गमनागमन म्हः जुगुलिं अनया भाय् येँ व
यले खया आपा पाः ।

पाल्पातान्सेन वर्तमान नेपाया द्वितीय राज्य
खः । निसः दँ न्हापा तान्सेनं मातृभाषाया लागी
छु-छु गथे यात व खँ इतिहासं छुं धाःगु
मदुनि । थुगु सम्बन्धे अन्वेषण याय्गु तान्सेन
व नेपाले च्वंपिनि कर्तव्य खः । इतिहासं धाःसां
मथाःसां थुलि जा निश्चय कि तान्सेन नं नेवा
जुजुपिसं चले यानाच्चंगु खः । थन याम्ह जुजु
छम्ह दान-पदार्थ ज्वनाः नेपायाम्ह जुजुया थाय्
वंगु खँ इतिहासे खने दु । थुकिया माने थ्व
खः कि तान्सेनयाम्ह व नेपायाम्ह जुजुपिनि
परस्पर मित्र-भाव दु । उगु बखते तान्सेने नं
नेवा-भाय् हे राज-भाषा जुल ज्वीमा । वर्तमान
काले अनच्चंपिं बासिन्दा नेवातय्के “छिकपिनि
छेँ गन” धका न्यंसा अवश्यनं वय्कपिसं
“झिमि छेँ नेपाले खः” धाई । निसः दँ न्हापायापिं
मनूतय् सन्तानत थन छुं कम् हे दु । थ्व या
कारण उबले थनया जनसंख्या छुं म्हः ज्वीमा
अथवा उबलेयापिं शाखा-सन्तानतय् परम्परा
न्हन्हा वन ज्वीमाः । वर्तमान थनया भाय्
खोपया भाय् ति पाःगु मखुनि । येँ, यलया
भाय्नापं मिलेजूनि । तर थन खय्तया संगत
बहुल जूया निंतिं अथवा इपिलिसे व्यवहार
आपा दुगुलिं थनयापिनि भाषाय् आपलं खय्-
भाय्या शब्दत ल्वाकज्या । उदाहरणार्थ—
“छिमि दाई खोई ?” “थन वा त” इत्यदि ।
थुकी ‘दाई’ शब्द व ‘खोई’ शब्द खय् भाय्या
जुल । उकिं व वाक्य थथे ज्वीमाः—“छिमि
दाजु गन ? व छिमि दाजु गो ? ” “थन वा” ।
‘दाई’ धाय् थाय् ‘दाजु’ धाय् बांला; ‘खोई’

धाय् थाय् ‘गन वा गो’ धाय्गु बांला;
हानं ‘थन वा त’ धाय् थाय् “थन वा”,
जक धासां गाः अथवा “थन वा सा” वा
“थन छको वा” धका धाय् ज्यू । च्वे कना
थेँ तान्सेन देशे भाय्या अपालं विकृति खने
दु । यदि झीसं थुकी भतिचा ध्यान तया खँ
ल्हात धाःसा नेपाल नगरे थेँ थनया
भाय् नं प्रामाणिक (Standard) भाय् जुई ।

वर्तमान समये नेपाल देशे नेवा-भाय्या
गौरव पुरा मदुनि थेँ च्वं । नेवा-भाय् ल्हात
धाय्वं तुच्छ याई धकाला मस्यू अनयापिं गुलिं
भलादमि धाईपिसं खय्-भाय्यात हे जक बः
बियु । लेँ-लिं नापलाइ बले नं वहे भाषं खँ
ल्हाय्गु वय्कपिनि दर्जा, मान, गौरव भालपा
दिई । थुलि जक मखु थःगु छेँ हे नं वय्कपिसं
थःकाय् म्हाय्पिलिसे थःगु जन्म-भाषं खँ
ल्हाय्गु मातृ गौरव व आत्म गौरव धका भाःपी
मफुनि । गामे-थामे च्वंपिनि नेवा-भाषाय् जा
केवल निगू-प्यंगू खय् भाय् जक ल्वाकज्या
किन्तु थ्वय्कपिनि भाषाय् नेवाभाय् छगू नं
ल्वाक मज्याहँ । थ्व छगू खेद खः, अस्वावलम्बन
व आत्मनिन्दाया लक्षण खः, स्वत्वया रक्षा व
स्वमातृ गौरव तय मसःगु खः, आत्मशक्तिया
हीनता व व्यक्तित्वया दीनता खः ।

थौंया पुसा हे कन्हेया मिमा जुई, थौंया
मचात हे कन्हेया धर्म व भाषारक्षकया स्तम्भ
जुई । यदि झीसं मचातय्त मचांनिसें थःगु
भाषाया इज्जत तया मक्यन धाःसा, स्वावलम्बनया
भिगु आदर्श जीवन व शिक्षा मबिल धाःसा,—
नेवा-भाय्या, नेवा-संस्कृतिया, नेवा-साहित्यया
उन्नति गथे जुई ? मेगु भाषाया जक शिक्षा,
मेपिनि संस्कृताय जक शिक्षा बिलसा थःगु भाय्

थःगु संस्कृति मसिया छगू निगू पुस्तां इपि सकलें परजीतिपि परभाषीपि जुयाः मवनी ला ? थःगु संस्कृतिमात तोता वा सुधार मयासे ग्या-फालु व हीनवीर्यम्ह जुयाः मेपिनि दास ज्वीगु सिबे थःगु भाषा, थःगु संस्कृति, थःगु समाज व देशया लागी सिना वनेगु हे मनुष्यत्वया गौरव खः । अतएव थुगु विषये शी संकलसिनं सतत विचार याय्माः । हानं शी नेपाले च्वंपि गुलिं भलादमि दाजु-किजापिनि दश्ची 'मौ' शब्द छगू तोता मेगु व्याकं थःथिति सम्बन्धी शब्दत थये पयोग जुय् धुंकल—'तता' यात 'दिदी', 'केहे' यात 'बहिना', 'पीभत' यात 'भाउज्यु' इत्यादि । श्व थुलि शीगु खँ ल्हाय्गु भाषा (Spoken Language) या बारे जुल । आः च्वय्गु भाषा (Written Language) या बारे नं निगू खँ च्वये ।

उगु समये शीगु साहित्यया उन्नति माक्को जुया च्वंगु खः । लेखन-कलाया प्रचार नं खूब दु ज्वीमा । शीथाय् च्वइगु शीगु आखःग्व नं तःता प्रकारया दुगु खः । श्व व्याकंया प्रमाण नेपाल-दरबार-सफू कथाय् च्वंगु सफू विई । शीगु कर्तव्य थुकिया उद्धार, सुधार व प्रचार याय्गु खः ।

शीगु आखःग्व थौं कन्हैयापि मनुतसें मसी धुंकल । दोले छम्ह-निम्हसिनं जक शीगु आखः स्यू ज्वी । आः हानं थुकियात पुनर्जीवन बीगु गुथाय् तक ठोक जुई विचारणीय । श्व लिपि दोलंदो मनुतय् त स्यने मानी । श्व अःपुगु ज्या मखु । हानं थुकिया टाइप् ढाले याय्मानी गुको आपालं धन खर्च जुई—श्व खर्चया भार काइपि

कम हे ज्वोफु । जिगु विचारे ला शीगु पुलांगु आखःग्व प्रचार याय्गु सिबे वर्तमान समये चलेजुया च्वंगु देवनागरी आखलं हे सफुत च्वयगु ठीक थें च्वं । नेवा-भाय् च्वयगुली छगू नियम बद्ध याय् फय्के मानि । ल्हाय्गु भाय् भिन्न-भिन्न जूमां च्वयगु-भाय् छगू सुत्रे हनातय्माः । खः जा श्व ज्या छकोतलं छम्ह-सिनं वा निम्हसिनं अथवा छगू जक प्रान्तं यानां ज्यूगु मखु । परस्पर विद्वानपिति सल्लाह दय्का प्रत्येक शहरे चले जुया च्वंगु व्यवहारिक भाषाय् नं ध्यान तय्माः । प्रेस दय्केमाः, पत्र-पत्रिका यक्को दय्केमाः । नेपाल देशे नेवा-भाय्या समिति छगू स्थापना ज्वीगु जुया च्वन । श्व समिति शायद नागरी लिपि हे नेवा भाय्यागु सफूत छापे याइगु ज्वीमा । च्वे न्हिथनागु विषये निष्पक्षपातं विचार याय्गु श्व समितिया कर्तव्य खः ।

वर्तमान जुजुं शीत शीगु भाषा व साहित्यया प्रचार याय्गु अधिकार नं ब्यूगु दु । श्व छगू वर्तमान् जुजुया सत्पुरुषताया परिचय खः वार्थे शीत हर्षया विषय नं खः । श्व हे बिचे शी भाय्या सफू च्वइपि सजनपि नं प्याहाँ वल । रत्नध्वज जोशी, सिद्धिचरण, "व्यथित" आदि ।

अन्तस जिगु निवेदन श्व कि शीसं भाय्या प्रचार व सुधार—च्वयां जिलला, कर्पिन्त ब्वंकां जिलला, मासिक पत्रत पिकयां जिलला, गनं विश्वविद्यालये तयां जिलला, अथवा स्वदेशे हे कालेज-पाठशालाय् तयां जिलला—न्हाकथं याना नं याय्माः । थथे धका सुयागुं भाषाय् इर्या याय्गु बुद्धिमानो मखु अस्तु ।

दया

(चोम्ह—श्री हृदयचन्द्रसिंह प्रधान)

[लेखक महोदयया नां नेपाल देशे सुनां मस्यु ज्वी ? वयक नेपाली भाषाया 'साहित्यस्रोत' मासिक पत्रया प्रधान सम्पादक खः । वयक छम्ह ग्रन्थकर्ता नं खः । नेपाली-भाषाय् गोगुखे सफचात चव्यादीगु दु । हाले हे वयकनं नेपालभाषाय् 'शुद्धा शुद्धया ताचा' धैगु सफूचा चव्याः प्रकाशितयाना दीगु दु । साहित्यिक लेखादि नेपाली भाषाया पत्र-पत्रिकास पाठकपिंसं अनेक स्वयादीगु दु ज्वी । शायद थ्व, लेखक थःगु मातृ भाषाय् चोगु प्रथम लेख ज्वीमा वयकनं थये हे कृपातया दिई धैगु आशा दु ।—सं०]

शुद्ध पुष मासया मध्यान्ह, उकिसनं थो मभी खुनु लागुलि उखुनु साप हे चिकुसे च्वं मुलु मुलु ससिवा नं वै च्वंगु दु । तकेयानागु छं, 'ओभरकोट', माकः तुपुलि, गलेबनि, पंजा इत्यादि फयेप्वाः त्वप्वीगु वसतं पुना नं जि कयेकये मकुंसे वनेमफु । अर्थे नं चिकुबले हाकनं ख्वाँउसे-ख्वाँउसे च्वंगु फये वैच्वंगुलि चिकुया ला माचाः हे मदु । मवंसे मगाःगु ज्या दुगुलि जक जि उखुनु प्याहाँ वनागु । अपाये च्व चिकु खुनु छम्ह तसकं हे गरीबम्ह मनू खनाः जिगु ध्यान आकर्षित जुल । वयागु म्हये कयता छपु सिवाय छुं हे वसः मदु । चिकुयाः थुरु-थुरु खाखां कये कये कुनाच्चन । ख्वाले मिखा प्वाकः थें गाः वं क्वेँ छ्वाँ-छ्वाँ वः, डेता व मिखा तूं थें गाःबंगुलि न्हाय तसकं छ्वाँ वः । काचाक स्वेबले अस्थिपंजर जक थें च्वनाः ग्याना-पुसे च्वं । वालेफाले निपाल्होतं नं बजिपौ ल्य-ल्यं माकलं थें नै च्वंच्वन । वयागु उजोगु कर्ता चाईपुसे च्वंगु अवस्था खनाः जिगु नुगः साप हे ख्वल । वेदना सहयानां सहयाय मफुत । छलि अवस्थायाम्ह दुखी जि आनले मखनानि । जिगु म्हिचाय् उबले च्याना-इयानाति धेवा दु । व फुककं लिफयाः वइत बीत जि सःता । जिपाखे छक थयेक खल, परन्तु वं लहाःमफः ।

जि आश्चर्यित जुया । वं जितः भारी आशीर्वाद बियाः खुशी ज्वी धका जि मने आशा यानागु जा झं लहाजक मफःगु मखु, जिपाखे स्वेगुली ध्यानतक नं मब्यू । खालि चिपे बजि-पौ मालिगुली हे तत्पर जुया च्वन । अले जि वया न्होने धेवा तैबियाः धया—“ना, डानाः न ।”

एनं नं व मुसुक जक नं मन्ह्यू, धेबाय् स्वनं मस्व । झं गजब जुल । चिपे छपौ-छपौ बजि मालाः नै च्वंम्ह मनूयात झं उलिमसि धेवा न्होने तइ बियां नं वास्ता इस्ता हे मतः । थ्व छु धैगु धका जि आश्चार्य जुया सालिक थें च्वंक अनसं तुं दना च्वना ।

गबेत नं जि अन दना च्वंगु खनाः अले वं धाल—छ छाय थन दना च्वनागु ?—थःगु माःगु लेँ हुँ । वयागु सःले शक्ति साप हे म्ह, किन्तु गर्वया ध्वनि डाक हे खने दु ।

वइगु स्वभाव खनाः जितः साप हे तं वल, अले जि धया—“छला धार्थे हे कर्म व कर्तु चूलाम्ह फोगी” खःका, उज्यागु छुं हे मदुगु चिपे पौ-पौ बजि मालाः नै च्वंगु खनाः स्वे मफया झं धका उलिमसि धेवा बिया । गज्यागु काल जुयाः प्याहाँ वःगु थौं-कन्हे !—“धर्मयानां पापं पुं” धैतःगु खँ धार्थे हे खः का !”

छुनं लिसः मब्यूसे चिपे बजि-पौ मालेगुली

हे व संलग्न जुल । जि अथें तोलहे जुयाः
वाताहाँ दना च्वना । जिपाखे वं थयेक हे मस्व
दयायात नं तिरस्कार याइगु वया बानि खना
नं जित वइगु दशा खनाः दुःख जुल । जि
वइत हाकनं मधासे च्वने मफुत—“छु छु यः
का धा, जि हे जाना है बी ?”

जिपाखे स्वयाः छक मुसुक न्हिल ।
हाकनं बजि मालेगुली हे मस्त जुल । जि
हाकनं धया—“छला धाथेनं हे गजबम्ह मनु जुया
च्वन. छथें ज्याम्हस्यां दुःख मस्यूसु सुनां सी ?
छंगु कर्म हे दुःख सीमागु जुया च्वन ।”

जिगु सले भचा तंभाव नं वल । जि
थुलि धायवं तुं तिरस्कारभावं वं धाल “हे
मनु, छ थःगु लेँ हुँ; जितः आपाः हीचायके
मते !—गुलि छं मानवतायागु अपमान याना
च्वनागु ?—स्वीगुं दयायागु भरे जि गुलि नं
म्वायेमयः, वरकंछि धू जुया अथें हे सर्गते
ब्वइ वने । निग धेवा वांछुयाः मालिक ज्वीगु
इच्छा याइम्ह हे मानव ! हे दैन्य—नृत्यया
पुरस्कारदानी हे लहड़ी ! मनूतनाप सम्बन्ध
तये जितः मयेल ! हे दयावान् मानव. दया
खनाः जि साप हे घचाय धुन !”

माया दया याना नं ए धाःगुलि झं हे गजब
जुल । किन्तु वैगु दीनता, वैगु उज्यागु हालत
खनाः जि साक सासः तयमफुत । छुं भचा
सालिक थें जुया अथें दनाच्वना. अले हाकनं
धया—“छ जि सुं थःथिति जुया माया यानाच्वनागु
मखु, छंगु दशा खना जित साप माया वंगुलि
छन्त जि दया याना च्वनागु खः, परन्तु छं
दुःखसियाच्वंगु थःगु हे स्वभावं यानाः जुयाच्वन ।
दयायाम्ह मनूयात हे छ ब्वबीम्ह धासिनि छं

दुःख मस्यूसु सुनांसी ? एसानं छंगु दशा खनाः
जितः माया वन, जि बियागु धेबा कयाः जाना
नः हुँ । आमथे गुलि दुःखसिया च्वनेगु, फवना
नयेगु खुनु ज्या या ।”

“छं जितः खूब माया दया तल । छन्त
धन्यवाद दु । परन्तु ‘दया’ शब्द तक नं जि
न्यनेमयल । दयां याना जित कुर्केगु स्वेमते ।
सम्मान रक्षाया निति हे जि थुलि दुःखसिया
च्वनागु खः । जि धाय् हे धुन दया खनाः
जि साप हे घचायधुन । दयाया च्वन मदुगु
जूसु संसारे न दानव दई, न दानवतयत शिकार
दई । गुलि न्हाइपुसे च्वनी संसार । दयायागु
दुर्नीति याना हे जिगु थुगु गति जुयाच्वंगु खः ।
दया खनाः जि अति हे विरक्त ज्वी धुंगु दु ।”

“झीगु धर्म शास्त्रे दयाया गपायहंगु महिमा
दु, छं छाय् दयायात अपायसकं तिरस्कार
यानागु ?”

“धर्म शास्त्र भीगु विचारया खानि अवश्य
खः, परन्तु अनुभवया नं खवाः स्वेमा । संसारया
अनुभवं धैच्वंगु दु—‘दया’ दुर्व्यवहारया वः
खः ।—जि दया खनाः थपायच्वकं छाय् घचायागु
खः, वया बाखें जि छन्त कने—“जि धनिला
न्हापानिसें मखु, एसानं फवना नयमायक गरीब
नं मखु । जि छुं आखः नं ब्वनातयागु दु ।
परन्तु जि ज्याय्-खेँ स्यं-स्यं वल । आखिरे
जि अपाय च्वकं भाः मखन कि फवनाः नया
नं मुकताः मन्त । थःथिति, इष्ट-मित्रतेसं नं
जितः तापा कुकुं हल । निमतिपु सिवाय जि
सुं जः मदु, एसानं जित जीविका याये साप
हे थाकुल । मेगु जित छु उपाय ?—फवना
नयगु हे छगु जीवनया लें खना वहे लें ज्वना ।

संयोगवश छम्ह दयालु जितः चूलाः वल ।

वं जित खू दया यात । न्हि-न्हि धै थें छमो-
छतका पायमो बियाः जितः प्रतिपोल यानातल ।
पिने नापमलाइबले छें थ्यङ्क वयाः हे वं जितः
दया यावल । वं जितः छगु ज्या नं ज्वंकल ।
व छम्ह तहंम्ह हे साहु खः । जि थें ज्याम्ह
छम्हस्यात छगू ज्या ज्वङ्केत वैत छु थाकुई । जि
नं वइगु उदारता खनाः साप हे खुशो जुया ।
परन्तु वया नुगले न्हापांनिसें हे हाकु दुगु जुया
च्वन । वैत ला बः कायत दया तसकं हे छिगु
साधन जुया च्वन ।

छैन्हु जि पिने छें द्रहाँ वयाबले जिगु
थासे व च्वंच्वंगु खना । जि गबेत किं कत्तव्य
विमूढ जुल । परन्तु वइगु न्हापायागु उदारता
व दयायागु प्रभावं यानाः जिगु फुक्क व्यक्तित्व
लाता जुल । जि वइत छुं धाय मफुत । ब्ववि
नं मफुत । थथायग्वःगु मिखां तक नं स्वेमफुत ।
वयागु दयायागु किचलं दायाः जिगु व्यक्तित्व
सिनावने धुंगुलि जि थः कलायात नं छुं
धायमफुत । तं तक नं पिकाय मफुत । जितः
खनेसाथ वं छक ख्वा ह्याउंक तल । अले सर
मिखां ख्ववि पिकाल । व साहुयागु दयायागु
प्रभावं यानाः अपाय् च्वकं वं अत्याचार याःगु
खनं हे वैत दण्ड यायत थःगु व्यक्तित्वे हि

मदुगु खनाः जिके विचार वल कि जिमि कला-
यागु व्यक्तित्वे नं वहे दयायागु प्रभावं हे हि
मदुगु ज्वी । छुं नं मधासे भतिचा वाताहाँदना
मिखां ख्ववि सो-सो पिकया जि अनं सरासर
प्यहाँ वया । उबलेनिसें जि आःतले नं छें
द्राँ हे मवनानि ।

वइगु कहानि न्यनाः जितः साप अफसोस
जुल । दया खनाः जितः नं घञ्चाल । शम नं
जुल । थःगु इतिहास न्यङ्के धुंका वं मिखां
सो-सो ख्ववि पिकाल । वं हाकनं धाल—
“दया कर्पिनिगु व्यक्तित्वे त लाता यानाः व
भविष्येत ख्यूंका थःगु स्वार्थ ज्वेकिगु व च्याका-
तयगु साधन खः । दया कर्पिनिगु छ्यने न्हुयाः
प्याखँ ह्रीगु दबू खः । दयायागु चाकुमहिं मपूगु
जूसा जिगु व्यक्तित्वया धार खतं मनसे ज्वै
च्वनिगु खः ।”

थुलि सिवाय वं छुं धाय मफुत । मिखां
ख्ववि सो-सो वेकल । भचालना वं धाल—
“छं जिगु लोमने धुंकुगु व्यथायात लुमंकाबिल ।”
थुलि सिवाय वया म्हुतुं बक तमज्यात । सोसो
ख्ववि वेका पुली भ्वसुत । जि नं वैगु बेदना
सह याय मफुत । मिखाय् ख्ववि हुहुं छुं हे
मधासे अनं सारासर ल्याहाँ वया ।

चंद्रहार

(चोम्ह—श्री डबलरत्न)

नेपाल कान्तिपुर नगरे बिंदु धयाम्ह
महाजन छम्ह दु । वया नकतिनि झिखुदँया
उमेर जुयाच्वंम्ह, चंचल स्वभाव व न्हावलें मुसु

मुसु न्ह्यू ख्वाम्ह लक्ष्मी धयाम्ह म्हाय् छम्ह दु ।
थव म्हाय् ल्यासे जुया वःगु खनाः, लक्ष्मीशोभां
नकतिनि द्वाहाँ वःम्ह थःम्ह भात, बिंदुयात थथे

धाल—

“थुगुसी नं लक्ष्मीचित्त बियाछे गु विचार मडुनि लो ? जिं ला थौने हे बियाछे गु यानागु, छिं बी मखुनि धाःगुलि जित्तियाय् मछाल । आःला ल्यासे नं जुल । थुगुसी बी मफुत धाय् व कतपिसं छु धाई ? न्हाच लःमि वयाः खँल्हा वल । गथे याय् ?”

थथे धाःगु न्यना वं नुगः मछिकल । छाया धाःसा—वया वहे याक म्हाय् छम्ह जक, मेपिं न काय्मचा दु, न म्हाय्मचा । दुम्ह छम्ह नं बिया छय् धुनेव मेपिं छेँ सुंहे मंत । कलाहसिनं जित्ति यागुलि “ज्यू, छं स्वया या” धका धयाः थः माःगु ज्याय् लगे जुल । वहे साले फागुन महिनाय् लक्ष्मीयात, माँ-बौ मद्य् धुंक्मह, दाजुकिजा सुं मडुम्ह, न्हिन्हि अड्डाय् वनाः लये नीतका तलब कयाः जीविका याना च्वंम्ह दानरत्नयात बिया छुत । मचांनिसें दुःख हे जक सिया वया च्वंम्ह जूयानित्ति दानरत्नया स्वभाव बांला, झानी । न्हि न्हि १० बजे अड्डाय् वनाः ४ बजे ल्याहाँ वईगु । अड्डा तापागुलि साईकल छगू नं न्यानातःगु दु । लक्ष्मीया सुथे बहनी न्हावलें जाः थुई माल । मंडुसां मडुसां फुक्क छेँयागु ज्या थमं हे याय्माल । थुगु किसिमं, बाग्मति खुसीया लः न्हाना च्वंथें वया दिन बिते जुया च्वन ।

छन्हुया दिने छम्ह गुरुजुं, चुके च्वना म्हिताच्वंपि मचातय्के “दानरत्नया छेँ थ्व खःला” धका न्यना च्वंगु तायाः, लक्ष्मी हतपतं इतानि-लेगु तोता जुरुक्क दना इयालं कखयाः. “छाय्” धका न्यन । “इतुं बहालं पस्ताम्हे धावयागु । लहिका छम्ह भ्वे छम्ह” धका धयाः हतपतं धलपौ ख-स्वं प्याहाँवंगु ला पला मखु थाय्

लाना गुरुजु धले कुतुं वन । म्हिता च्वंपि मचात, हा-हा, हु-हु याना लापा थाना न्हिल । विचरा गुरुजु वाथा-इथि दनाः न्हिला च्वंपि मचातय्त्त स्वया मुनु-मुनु हाहां प्याहाँ वन । कन्हे भ्वे वने दत धका लक्ष्मी लय्ताया च्वन । अड्डां ल्याहाँ वःगु साईकलया शब्द तायाः, दानरत्न थाहाँ हे वय्मलानि, लक्ष्मी कहाँ वनाः भ्वेधावःगु शुभ समाचार कन । “कन्हे छः हे जक भ्वे हुँ, जिला वय् मखु” धयाः दानरत्न थाहाँ वन । “जि जक ला म्हा, छिनं झासँ” धायां लक्ष्मी नं ल्यू-ल्यू थाहाँ वन । “कन्हेनि ज्वीके का” धका दानरत्न धाल । लक्ष्मीया कन्हे भ्वे वनेगु धका संदु खनाः बां बांलाःगु वसः पिकया पुत्तु-प्वीका स्वया च्वन । ‘छुतिसां तियगु’ धका तुकी अंगू, लुँ-चुडी पिकया स्वत । तर लोवंगु तिसा छता हे मडुगुलि ख्वा ख्यूंसे च्वंका च्वंगु खनाः दानरत्न, “छाय् आमथे च्वं च्वनागु” धका न्यन । “जि ला कन्हे भ्वे वने मखु” धका जवाब बिल । “न्हाचला भ्वे वनेगु धका लय्ताया च्वंम्ह आः छाया वने मखु धयागु” धका न्यन । “उलि मछि भ्वे वैपिनि न्होने तिसा छता हे बांलाक तीगु मद्य्कं गय् वनेगु ?” धका धाल । थथे धाःगु न्यना दानरत्नया नुगः मछिकल, लक्ष्मीयात चित्त बुझे ज्वीक तिसा दय्केगु वया सामर्थ्य दुगु मखु ।

“छंके लुँचुडी, अंगू व तुकी दु हे दुः थुलि तीवला गाःहेगा । आपा तिसां तीव जक बांलाइगुला ?” धका नाईसे च्वंका धाल । थुलि धया नं लक्ष्मी चित्त बुझे मज्जुगु खनाः, “थौं धाःसा लक्ष्मीयाके तिसाया भूत दुबित” धका मनं मनं विचार यानाः दानरत्न प्याहाँ वन ।

लक्ष्मी नं मने विचार यायां वया पासा

रामप्यारीया थाय् वना: चंद्रहार छमा: न्यया हल ।

कन्हे खुन्हु तीन बजे तिला इतुं बहायागु
लें हुल्-हुल् जुया च्वन । पाउजु व घंघला
छयालां-छयालां स: वय्क वना च्वपि मचातय्
ल्हा ज्वना:, थिं प्रिं-थिं प्रिं कल्लीस: वयका साहुनी
धापि धमा-धम् इतुंबहा स्वया वना च्वन ।
लक्ष्मी नं चन्द्रहार कखाया पासापि नापं चंचल
जुया: भ्वे वन । दानरत्न नं वन । भ्वे झो
हुत । लक्ष्मी नं फेतुत । भ्वे शुरू जुल ।
लेका ज्वीपिनि लिमलात । थुखे कुनं उखे कुने
अय्क 'फसि-फसि' धका आवाज बिल । बिचे
च्वपि घडीसिख भ्यानात:पि सज्जनतेसं नं 'फसि-
फसि' धका आवाज दोहरे थात । साहुया नां
च्वंक भ्वे सिधल । सकलें ल्याहाँ वन । लक्ष्मी
नं ल्याहाँ वन । लक्ष्मी थौं साप् लय्ता: ।
हें थेनेवं याकनं न्हाय्कं नि सो वन ।
अपसोस ! ग:पते चंद्रहार मदु । उखें थुखें
माला स्वत । गनं हे मदु । दानरत्न नं ल्याहाँ
वल । चन्द्रहार तंगु खं कना हिकु हिकुल्लं
खल । दानरत्न हथासं इतुंबहाले वना: माला
स्वत । लें कुतुं वनला धका लें नं मामां वल ।
गनं हे ल्वीके मफया निराश जुया: ल्याहाँ
वल ।

कन्हे खुनु लक्ष्मीया पासा, तिसा थुवाया
थाय् वना:, "चंद्रहार गां त:क्यना छकुचा स्यन,
स्यके बिया तथा, सिधल धाय् वं बी हये" धका
सचना बिया थकल । दानरत्नया मन आकुल-
न्याकुल जुल । "गर्भक्या चंद्रहार पलेसा बीगु"

च्वसापासा

१०००

धका नुग: मछिका: उखें.थुखें चा:चा:हू वन ।
छगू पसले वथें हे च्वंगु चन्द्रहार ब्यात:गु
खना, पसले वना: मू न्यना स्वत । पसल्यां
चंद्रहारयात तारीफ याता 'मू' झिनिस: तका
धाल । दानरत्नं थ:गु छें मिया चन्द्रहार न्याना
लक्ष्मीयात बीके हुत । थुगु तंतां १०।१२ न्हुति
अड्डाय् वने मफुगुलिं दैत अड्डां नं बिडा बिया
हल । आखिर दानरत्नं जाकि-बजी पस: तथा
दु:ख सिया: जीविका तरेयाना च्वन ।

दच्छि लिपा—

"अहो लक्ष्मी, छ.ला छको नं नाप मला !
न्हापास्वया त:सकं गंसि नं जुया च्वन । ख्वा
नं च:मकं, छाय्" धका द्यके वना ल्याहाँ वया
च्वंम्हसिके वया पासा. रामप्यारीं न्यन । थथे
न्यंगु ताया लक्ष्मीया झसंक वन । दच्छि न्हापा
वैके चन्द्रहार न्यया: तना:, थौंतकं दु:खसिया
च्वंगु खं ब्याकं लुमना मिखां खबि सो-सो
वय्कल । लक्ष्मीया मिखाय खबि खना: राम-
प्यारीं वैत. ल्हा ज्वना थ:गु छें ब्वनायंका कुत्तु-
कुला न्यन । जूगु खं फुक्क विस्तारपूर्वक कन ।
अव खं न्यने मात्रं पासाम्हसिया झसंक वना:
"अय्सा छं जित: लितबी हैगु चन्द्रहार लुंयागु
ला" धका न्यन । "ख:, झिनिस: पुला न्याना
कैगु" धका नुग: मछिका धाल । हतपतं राम-
प्यारीं संदु खना: चंद्रहार पिकया, "छं न्हापा
हे धाय् मोला, छंत न्यय् बिया छ्यागु चंद्रहार
ला नकलिगु । नी. स्वी तका ज्ञक वंगु । ना
अव चंद्रहार लितयंकि" धका बिल । चंद्रहार
ज्वना ल्याहाँ वया लक्ष्मी थ: भातयात खय्छो
न्हिलेला ज्वीक चंद्रहारया खं कन ।

सुख व दुःखया ज्या

(चोम्ह—श्री सूर्यबहादुर प्रधानांग, भक्तपुर)

सुख धैगु छु दुःख हनं गुगु खः ।

दुख ज्या, सुख धैगु स्यनेगु क. ख ॥

मसिस्ये दुख हे मखु वै सुख जां ।

मब्बने मज्यु न्हें धक धागु किजां ॥१॥

यदि छये^५ झित माल धका दनसा ।

अत, सिं हन चा परनं हयमाः ॥

थुक्तिः जक धाइ धका सिकि ज्या ।

श्व प्रमाणित, धाव मखु मखुसा ॥२॥

सफु आखल नं भरिपूर्ण जुगू ।

सलसा क, ख हे वइ कण्ठ सफू ॥

सफुनं इतिहास सई बुधिमान् ।

अले याइ झिसं निरमान विमान् ॥३॥

सम्पादकयात पौ व निवेदन

प्रिय सम्पादकजु !

भों देशे च्वंपिनिया लागी धर्मोदय पत्रिकाय्

छकुचा थाय् बिल धाःसा महादया ज्वी ।

श्व भों देश झी नेपालया न्हेगु देश

मध्ये छगू खः । थन साहुत नं यक्को दु ।

थन न्हापा न्हापायापिं श्रद्धालु दातातयसं

भगवान् दीपंकर आःजुया प्रतिमा निगू स्थापित

यानाः बखत बखते देशया अभिवृद्धि व मंगल

कामना यासे, सकलें जाना जात्रा याना तःगु

खः । ८।१० दँ निसें अथे छुं मयात ।

भगवान् मूर्तियात नं वास्ता-किस्ता मयात ।

याया थें याका तल । मूर्ति अतिकं स्यने

धुंकल । छथाय् सतले जरावास जुया च्वन ।

अयनं सुनानं गथे खः छुखः धका न्हिमथं ।

केवल थन देशे निम्ह दीपंकर आःजुपि दु

धैगु नां मात्र दनि ।

यदि सुं भक्तपिं व दातापिं जाना थुकिया

जीर्णोद्धार यात धाःसा अवश्यनं उभयार्थ कल्याण

जुई, देश या इज्जत नं च्वनी ।—चंद्रबञ्ज बज्रा-
चार्य, भोंदे ।

× × × × ×

धर्मोदय-पत्रिका पिकाय्गुया मुख्य उद्देश्य

सकल नेपालीपिनि सांस्कृतिक, साहित्यिक व

सामाजिक सुधार व उन्नति बढे याय्गु खः । श्व

पत्रिका प्रत्येक नेपालितय् गृहे थ्यंकेमाःया निम्ति

थुकिया वार्षिक मूल्य फक्को कम्याना तःगु

दु । श्व छगू सकल नेपालभाषा-भाषीपिनि पत्र

खः । वर्तमान समये सुं पत्रकारतय्सं नं वार्षिक

चन्दा ६,८ कया नं विना दातापिनि विशेष

सहायता मदय्कं चलेयाय् फूगु मखु । तर

थुजागु अवस्थाय् 'धर्मोदय' या वार्षिक चन्दा

३) स्वतका जक धका पाठकपिसं मस्युगु मखु ।

पत्रिका धैगु पाठकपिनि हार्दिक सहायता व

दातापिनि विशेष उदार सहायता जक तेके ज्वी

फई धैगु खँ पाठकपिसं मस्युगु मखु । अतएव

सकल नेपालवासिपिनि परम कर्तव्य खः कि श्व

नकतिनि उदय जुयावःगु 'धर्मोदय'या चिरस्थाय

यायगु ।

श्व अनुचित ज्वी थें मच्चं कि 'धर्मोदय'
या पाठकपिनि न्होने 'धर्मोदय' या खुला तकया
अय व्ययया ल्या क्यना बीगु ।

खुलातकया जम्मा व्ययः— २३८४॥—

भों खाता	४५६॥३॥
छपाई	११३२५=॥
डाक	१०६॥३॥
ब्लोक	१०६
वेतन	१८०
स्टेशनरी	३३॥=॥
प्रवास	६१॥३॥
फुटकर	५॥=

बा: " २७०

खुलातकया जम्मा अयः— १२२६५५॥

प्राहक	खाता	१००५५-
चन्दा	"	५५
विक्रि	"	१-
डाक	"	१३
विज्ञापन	"	१५५=॥
बा:	"	१५०

खुलाया भित्रे नुकसानः— ११५८॥५॥

प्रत्येक हितैषीपिकें आशा जक मखु पूर्ण
विश्वास नं दु कि वयकपिसं 'धर्मोदय' या श्व
नुकसान पूर्ण याय्या नितिं यथा श्रद्धा सहायता
बिया दिई ।—व्यवस्थापक, 'धर्मोदय'

समाचार

ससुधया पालिका लुल—नेपाल

कान्पुर नगरे स्वयम्भू ल्यूने श्री महामञ्जु-
श्रीया थाय् च्वंगु पालिका छगू बाहेक मेगु नं
पालिका दु धैगु सुनानं मस्युनि । वृहत्स्वायम्भू
पुराणे धैतःगु दु कि, काशी देशे धर्मश्री मित्रं
द्वादशाश्रयया अर्थ व्याख्यान याना महासभाय्
च्वं च्वंगु बखते अतिकं घचाइपुगु भेष कयाः थःम्ह
गुरु महामञ्जुश्री वःगु खनानं मखंछु यानाः
लिपा सभा कोजीका नकतिनि खनाथें च्वंक
वनाः तुती भागियात । व बेलस धर्मश्रीया
मिखा निगलं वसपोलया तुती कुतुं वन । धर्मश्री
तुती ज्वना विलाप याय्गु मतोटुगुलिं वैत
नेपाले थ्यंकः व्वना थंका नुग-ज्ञानं खंका बियाः

ज्ञानश्री मित्र धका नां छुना वया मिखानिगः
दुगु थःगु पालिका जक ल्यंकाः थः स्वयं
अन्तर्धान जुल । श्व थाय् नेपाले थुथाय् खः
धका सोके मफयाच्च्वंगु आः सीके फत । लैनया
ल्यूने 'सामा' धाई थाय् श्व थाय् जुल । अन
रंजना आखं च्वयातःगु शिला-लेखया प्रमाण छगू
लुगु दु । उकी थथे च्वयातःगु दु—

“नमोस्तु वागीश्वर भूगुरुभ्यो नमोस्तु
ज्ञानाक्षि प्रदायक । नमः शारदाभ्यां साहिताधिवासं
दूरंग मुत्ताय पादौ विहाय । नमः स्त्रिवार युक्तोयं
छन्दं ज्ञानश्रीयार्चितम् यदा ज्ञानाभिषिक्तोभूत्
तदास्तुत्वा लिखेद्भूवि”

मञ्जुश्रीया विहार लुल—

श्व हे पालिका लुथाय् मञ्जुश्रीया विहार छगू नं लुगु दु । थन ज्याथःगु चीमां छगः दु । थनयात थौकन्हे 'सावा बहा' धाइगु जुयाच्वन । थन शिला-लिपि छगू नं प्राप्त जूगु दु । उकी थथे दुः—“वासदत्तं विहारं, सिंहशार्दूल पश्चाद्दृषभमिव मभूत् बन्धना मुक्ति काले”—देवरत्न बज्राचार्य ।

धर्मोदय-सभा—

गत मार्च १२ तारिकस कुशीनगरे धर्मोदय-सभाया कार्यसमितिया सभा ऊ० चन्द्रमणि महास्थविर, सभापतिया अध्यक्षतास जुल । निम्न लिखित सदस्यपि उपस्थित दुगु जुलः—भिक्षु अमृतानन्द, मंत्री, श्री मणिहर्ष ज्योती, कोषाध्यक्ष, भिक्षु अनिरुद्ध व भिक्षु सुबोधानन्द ।

मंत्री गत कार्य समितिया रिपोर्ट न्युके थुंसेली समिति दिवंगत महात्मागांधीया सकल ज्ञाति-बन्धुपित समवेदना प्रकट यासे प्रस्ताव छगू पास यात । मेगु नं गोगुखे मसि महत्वपूर्णगु प्रस्ताव पास यात । उकीमध्ये—सन् १९४८ या भित्रे नेपाल-भाषाय् प्रकाशित जूगु सफुत मध्ये सर्वोत्तम सफू चोम्हसित करु १००) सच्छिया पारितोषिक बिय्गु व धर्मोदय पत्रिकाय् दच्छिया भित्रे प्रकाशित जूगु लेखत मध्ये सर्वोत्तम लेख चोम्ह सित करु २५) न्यून्यातकाया पारितोषिक बिय्गु प्रस्ताव नं पास यात । प्रत्येक पुस्तक लेखकतय्सं थः थःगु सफुत मध्ये निगू निगू प्रति धर्मोदय-सभाया मंत्रीयात, कालिम्पोंगे बिया हय् योग्य ।

थुगु सभां सभाया छगू छाप नं निश्चित यात ।* श्व नं निश्चय यागु दु कि न्हाम्ह लेखकया

*श्व छाप कभरे दु ।

सफू नं सभायात बियाहल धाःसा प्रकाशित याय्गु । थुगु विषये विस्तर खँ सीकेत धर्मोदय-सभाया मंत्रीलिसे पत्र व्यवहार याय् योग्य । यदि सुं गुम्ह दातापिनि विद्यार्थीतय्त छात्रवृत्ति बियाः विद्या ब्वंकेगु अभिलाषा दुसा धर्मोदय-सभाया मंत्रीलिसे पत्र व्यवहार याय् योग्य । थुगु विषये धर्मोदय-सभां माःगु प्रबन्ध याना बिई ।

जिमिगु विचारे—

हाल-साले हे नेपाल-भाषाया 'शुद्धाशुद्धया ताचा' धैगु सफुचा छगू प्याहाँ वःगु दु । थुकिया लेखक व प्रकाशक श्री हृदयचन्द्र सिंह प्रधान खः । मू केवल १८,=)

श्व सफुचा नेपाल-भाषाया छपु ताचा हे खः । अवनतिया मार्गे लानाच्वंगु नेपाल-भाषाया लेखन-कलायात अवश्यं थुकिं सुधार याई । न्हू-न्हूगु नियम व सूत्रया संग्रहया नाप-नापं पुलाँ-पुलांगु भाषाय् च्वंगु नियम् व सूत्रया अन्वेषण याय्गु प्रत्येक साहित्यप्रेमीया कर्तव्य खः । प्राचीन समये नं लेखन-कलाया नियम व सूत्र अवश्यं दु ज्वीमा अन्यथा उलिमछि साहित्य गथे च्वल ज्वी ? थौं झीसं मखन बा मसिल धाय्वं तुं मदुगु हे खँ मखु । अवश्यं दर्ई, लिपा लुया नं वइतिनी ।

झीथाय् नेपाल-भाषाया व्याकरण सफू खनेमदुसां अन्नाजि १०० दँ ति न्हापा छम्ह युरोपिय पण्डितं ल्हया तःगु दु । अतएव वर्तमान नेपाल-भाषाया सुधार याय्गु दृष्टि प्राचीन ग्रन्थ व व्याकरणया अन्वेषण याय्गु नं आवश्यक, अस्तु ।

थौं झीगु न्होने 'शुद्धाशुद्धया ताचा' दत । श्व अतिकं हर्षया विषय खः । लेखकं थुकी

अनेक विषयया प्रकाश क्यनातःगु दु । विसर्ग
तया च्वय्गु सम्बन्धी छगू प्रस्तावना नं याना
तल गुगु के च्वये । आः, न्हापां पाठकपित
सफुचाय् दुगु विषयया परिचय नि निम्नरूपं
विये । थुकी जम्मा क्रमशः झिगू विषय थये
दु—

“(१) ल्यूने ह्रस्व ‘इ, उ’ ज्वीगु शब्द,
(२) ल्यूने दीर्घ ‘ई, ऊ’ ज्वीगु शब्द, (३) ह्रस्व
व दीर्घया संक्षिप्त नियम, (४) न्होने व दश्वी
ह्रस्व ‘इ, उ’ ज्वीगु शब्द, (५) न्होने व दश्वी
दीर्घ ‘ई, ऊ’ ज्वीगु शब्द, (६) ल्यूने विसर्ग
च्वनिगु शब्द, (७) चन्द्र बिन्दु, (८) क्रियापद,
(९) निरूपण व (१०) पदयोग व पदवियोग ।”

श्व प्रत्येक विषये लेखकं वैज्ञानिक धंगं
जः क्यना तःगु दु । खःजा श्व थपिचा धंगु
सफुचाय् व्याकं विषय गबले दई, अयसां थुकी
आवश्यक विषयया छुमा-छुमा मदुगु मखु । पौल्या
११स लेखकं निम्न प्रस्तावना याना तलः—

“विसर्गया उच्चारण ‘ह’ थें च्वनिगु व
नेवा भाषाया शब्दे व्यवहार जुयाच्वनिगु विसर्गया
उच्चारण धाःसा ‘अ’ थें च्वनिगुलि, विसर्गया पलसा
‘S’ कार तसां ज्यू; वास्तवे ला शब्दया दश्वी,
सिधे ‘व, ल’ आदि वर्ण लोप जूगुलि जक वया
थासे विसर्ग प्रयोग याय्गु चलन जुयावःगु खः,
विसर्गया पलेसा ‘S’ प्रयोग याय्बले शब्दया
ध्वनि नं छुँ मस्यं, बरकंछि झं वांलाना वःगु
खने दु ।”

श्व प्रस्तावना अयोग्य थें मच्चं । अतएव
सकल प्रतिनिधितय सम्मत कया थुकियात कार्यरूपे
परिणत यानायंकेगु निश्चय याय्गु उचित । थुगु
विषये भाषा-प्रेमीतयसं ‘धर्मोदय’ या मार्ग थःथःगु
उचित राय प्रकट याय्गु लँ चाला च्वंगु दु ।

तर श्व होश तयमा कि राय प्रकट याय् बले
व्यक्तिया उपरे विचार मछुसे सत्यासत्यया बारे
विचार तयमाः । श्व प्रस्तावनाया बारे विशेष-
याना श्री धर्मादित्य, श्री सिद्धिचरण, श्री
चित्तधर, श्री ठाकुरलाल व श्री आदिबन्ध
बन्ध्याचार्यपिकें आशा थाय् योग्य ।

पौल्या १३ स गुगु लेखकं ‘धोंगु कि
धायगु,’ ‘न्हों कि न्हाय,’ ‘को कि क,’ ‘क्य
लाकि के’ व ‘जुयी जुई लाकि ज्वी’ धेंगु विषय
क्यनातःगु दु श्व नं विचार याय् योग्यगु विषय
खः । खः जा लेखकं प्रत्येक विषये थुगु प्रकारं
प्रकाश क्यनातःगु दु । समालोचना-दृष्टि स्वयबले
छपाई साह्रै हे फोहर खने दु । थुजागु सफुत
लो फक्को शुद्ध व सफा ज्वीक छापे याय्माः ।
सफा ज्वीक ज्या याय्गु कला झीके व झी
मुद्रकपिके भति कम् तिनी । लेखकं सकवन्नं
व्यवहारे थें ‘नेवाभाषा’ शब्द प्रयोग यानातल ।
झीसं झीगु भाषायात व्यवहारे थें ‘नेवा-भाय्’
मच्चसे ‘नेपाल-भाषा’ च्वयगु आदत तयगु बांला ।
छाय्धाःसा न्हापा-न्हापा नं ‘नेपाल-भाषा’ धका
हे च्वयातःगु दु । अतएव सकल लेखकतयसं
‘नेवाभाषा’ मच्चसे ‘नेपाल-भाषा’ धका च्वयगु
उचित । सकल पाठकपिनि ज्ञानया लागी
‘शुद्धाशुद्धया ताचा’ या विषय लिपाया पत्रिकाय्
व्याकं पिकाय्गु आशायांना च्वना, अस्तु ।

—अमृतानन्द

‘साहित्य स्रोत’—प्रधान सम्पादक श्री
हृदयचन्द्र सिंह प्रधान, उपसम्पादक श्री रत्नचव्ज
जोशी व प्रकाशक नेपाली साहित्य परिषद् ।
वार्षिक मूल्य मोह ५।। नोट ६।।

श्व नेपाली (खय) भाषाया साहित्य प्राधान्य

मासिक पत्र स्वः । श्व पत्र प्रकाशन जुगु ७,८
लाति दत्त । थुकी गद्य व पद्य निगूळि दुगुळि
पाठकृतयत्त अतिकं ययिपुसे च्वनी ।

नेपाली (स्वय) भाय्या पत्र-पत्रिकात मध्ये
श्व छगू उत्तमगु साहित्यिक पत्र ज्वीमा । तर
गुगु साहित्य व कलाया प्रभावं नेपाया नां जगद्
विख्यात जुल छगु प्राचीन साहित्य व कलाया
जः थुकी छुं खने मदुनी । आधुनिक साहित्य, कला
व संस्कृतिया नाप-नापं प्राचीन साहित्य, कला
व संस्कृतिया प्रकाश यायगु नं साहित्यया छगू
तद्गु सेवा स्वः, अस्तु ।

हिमाचल विद्यार्थी संघ—

कल्कत्ताय् विद्याब्वना च्वपि नेपाली, भोटे
व लाप्चे विद्यार्थीतय् 'हिमाचल विद्यार्थी संघ'
धैगु छगू मात्र सामाजिक व सांस्कृतिक संगठन
दु । वंगु माघ २६ गतेया दिने स्कटीश् चर्च
कालेजे श्री गोकुलसिंह गुरुंया सभापतित्वे
साधारण सभा छगू जुल । सभाया प्रारम्भे श्री
स्वर्गीय महात्मा गांधीजुया स्मृतिस निगू मिनेट्
शान्तिमय प्रार्थना जुल । श्व सभाया न्हापायापि
पदाधिकारीतसें थःथःगु पद त्याग याःगुलि,
उपस्थित सदस्यपिनि मतानुसार न्हूगु कार्यकारिणी
दलया थथे निर्वाचन जुलः—

- १—श्री द्वारिका प्रसाद मानन्धर, सभापति ।
- २—श्री ले० क० इन् शम्शेर ज० ब० रा०,
उप-सभापति ।

३—श्री दौलत विक्रम राणा, मंत्री ।

४—श्री नगेन्द्रचव्ज जोशी, सहायक मंत्री ।

५—श्री डा० भीमबहादुर प्रधान, कोषाध्यक्ष ।

६—श्री लक्ष्मी विक्रम राणा, साहित्यिक मन्त्री
व मेपि भिन्न २ कालेजं न्हेम्ह प्रतिनिधित चुनाव

जुल । थुकिया साथे हे 'पत्रिका प्रेषक' कमिटी
छगू नं दयकल । श्व कमिटीस थथे निर्वाचित
जुला—

१—श्री गोकूल सिंह गुरुं, प्रधान संपादक ।

२—श्री सुरेन्द्र सिंह खत्री, अंग्रेजी साहित्य
विषयले सम्पादक ।

३—श्री ले० क० इन् शम्शेर ज० ब० रा०
नेपाली साहित्य विषयले सम्पादक ।

४—श्री लक्ष्मी विक्रम राणा, प्रकाशक ।

निर्वाचन धुनेवं न्हूपि पदाधिकारीतसें श्व
संघे थःथःगु ज्या बांलाक याय् धका आस्वासन
बिया छोट्कर्ी छगू छगू वक्तव्य बिल । अले
सभापतिया आदेशानुसार सभा विसर्जन जुल ।—
मन्त्री, हिमाचल विद्यार्थी संघ, कल्कत्ता ।

कालिम्पोंग नेवा समाज—

सभापति व उपसभापति निम्हं मदुगुलि
श्री पूर्णबहादुर प्रधानया सभापतित्वे कालिम्पोंग
नेवा समाजया कार्यकारिणी समितिया सभा
ता० २२-२-४८ स जुल । सभां मेमेगु प्रस्ताव
मध्ये निम्न शोक प्रस्ताव नं स्वीकृत यातः—

“१—नेवा सयाजया कार्यकारिणी
समितीया श्व बैठक महात्मा गांधीया असामयिक
मृत्युस अत्यन्त शोक प्रकट याई व वयकया
मृत्युं संसारयात गुगु हानि जुल उगु पूर्ति
याय्त् वयकनं स्यनातःगु सत्य, अहिंसा व
प्रेमया सिद्धान्तयात सकसिनं थःगु याय्माः ।
वथे भारते छुं प्रकारया सुगुम्हसिनं द्वेष-भाव
फैले याय्त् सन धाःसा भारत सरकार कठोर
स्वयानं कठोर ज्या याय्माः धैगु सरकारयाके
निवेदन याये । छाय् धाःसा हान-हानं थुजागु
द्वेष-भाव थफैले मज्वीमा ।”

“७—ध्व कार्यकारिणी सभां नेवा समाजया कार्यकारिणी सदस्यपि श्रीमान् हर्षधीर शाक्य व बेखाराज शाक्यया दाजु श्रीमान् पूर्णधीर शाक्यया देहान्त ता० १६-१-४८ या दिने नेपाले जुल धेगु खबर प्राप्त जुल व अत्यन्त शोक प्रकट याई । वस्पोल समाजया छम्ह

प्रगतिशील कार्यकर्ता खः । वस्पोलया देहान्त समाजयात न हानि जुल । वस्पोलया शोक सन्तप्त परिवारपित ध्व सभां सहानुभूति प्रकट याई व वस्पोलयात शान्ति प्राप्त ज्वीमा धका प्रार्थना याई ।—मन्त्री, कालिम्पोंग नेवा समाज ।

सम्पादकया शुभ-सूचना

“धर्मोदय” पत्रिकाया निति यक कवितात कोर्यालये वयच्वंगु दु, तर व फुकं प्रकाशित यायत जिपि असमर्थ । छाय् धाःसा आपाः कविता थज्यागु दु कि गुगु वार्षिक छन्द नं मखु, मात्रिक (जाति) छन्द नं मखु । उकी लेखक महाशयपिसं कविता छ्या हये न्हो के ख्यागु निगू प्यंगू छन्दया विषय स्वयादीगु उत्तम—

अ इ उ ऋ लृ—ह्रस्व एक मात्रा ।

आ ई ऊ ए ऐ ओ औ अं अः—दीर्घ द्विमात्रा २

संयुक्ताक्षरया न्होने च्वंगु आखः नं ह्रस्व सां गुरु ज्वी । ‘बुद्ध’ ‘धर्म’ या ‘बु’ व ‘ध’ ह्रस्वसां गुरु ज्वी । अथे हे ‘अद्धि’ ‘चित्त’ या ‘अ’ व ‘चि’ ह्रस्वसां गुरु ज्वी । आः निगू स्वंगू छन्दया नां व लक्षण स्वयादिसँ ।—

इन्द्र बज्र छन्द—SSISS IISI SS

वसन्त तिलक छन्द—SSIS IIIS IISISS

भुजङ्ग प्रयात छन्द—ISSISS ISS ISSS

तोटक छन्द—IIS IIS IIS IIS

मालिनी छन्द—IIIISS SI SS ISS

शार्दूल विक्रोहित छन्द—SSSIISISIISSSISIS

मेगु मात्रा छंदे नं ८गू, १०गू, १२गू, १४गू, १६गू, २०गू, २४गू, २६गू, २८गू, व ३०गू, मात्रा आदि दुगु विविध छन्द दु । हानं मात्राय् नं ह्रस्वया थासे ह्रस्व हे तय्माःगु नं दु—

SISSSISS, SISS SISS SISS SIS, SSISS SISS SISS SIS

धन्यवाद

‘धर्मोदय’ पत्रिकाया लागी चन्दा ब्यूपि निम्न सज्जनपित हार्दिक धन्यवाद दु ।

श्री हल्मारत्न सप्तमुनी, ल्हासा २)

श्री वि० वि० मोहन, नेपाल २)

श्री साहुरत्न बहादुर दानबहादुर, झांची २)

श्री मोतिताधर जगतधर, नेपाल ५)

श्री ज्ञानकाजि, कालिम्पोंग १)

न्यहुने जिगु विनति

झीपनिसया भाषा (भाय्) या पत्र आदि च्वय् बेलस प्राचीन कालया ग्रन्थ स्वयाजक च्वयेगु व्यवहार याना दिये माल जुल । छाय्-धालसा, आखलया उच्चारणस गुरु उच्चारण जुलसा उकी गुरु उच्चारणया चिन्ह अर्ध अकार (ऽ) बिये मा, विसर्ग(ः) बिये मज्यूला धयाथ्ये च्वन । थुगुलि खँयात झीपनि सकलस्यनं विचारयाना सिद्धान्त यायेमाल जुल । झोवगु थ्व नेपाल भाषायात झीपनि सकलस्यनं शुद्धता पूर्वक च्वयगु ब्वनेगु ल्हाय्गु योय् फय्के माल । थ्व नितान्त आवश्यक खँ खऽ मखु विचारयाना दियेमा । थ्व लुप्त प्रायः जुयाच्चनगु भाषायात प्राचीन कालया गौरव स्थापना याना दियेयात नितान्त आवश्यक खनेदु । झीपनिस्यनं ननानं शुद्धता-पूर्वकं ल्हाय् च्वय् ब्वने फय्केगु युक्ति यायेमाल जुल इत्यलम् ।—वैद्य पद्मप्रसाद जोशी ।

महायपु व्यायगु खँ

निम्ह विद्यार्थी मचात ल्वा ल्वा वयाः च्वन । उकी श्याम धयाम्हं धाल—थौं जिगु सफू छं छाय् खुया ?

राम—जि गबले खुया ?

श्याम—मखूसा छंके गथ्ये निगु सफू बत अल्य ?

राम—खः थौं चान्हे जिगु सफुलि मचा थ्वत ।

+ + + + +

पण्डित छम्हस्यां मचा छम्हस्यात आखः स्यना च्वन । बौम्हस्यां वयाः न्यन—ओ पण्डित-जी ! मचां गुलि आखः सयकल ?

पण्डित—खः सोरे, थ्व मचायात गुलि स्यनाः च्वना आःतकं 'क' छगः हे च्वय मस नि ।

मचा—खः जि रयानाः च्वना कि 'क' या लिपा 'ख' नं च्वय मालि ।

+ + + + +

रेडिओया विषय न्यागुयातं

भाजु मयजुपि !

स्वताया लागीः

१—रेडिओ, रेडिओया पूजा व समान न्यायत जिमिथाय झासँ, हडसे-हड भावं लाई ।

२—रेडिओ न्हून्हुगु काइदा, थिक-थिक नक्सां ल्होनके मासां छिकिपिन्त याकनं बलाक भि-भिगु पूजा तया सरल ज्यालां तयार जुई ।

३—इनं रेडिओ न्याय, मिय बा झिकय याय्मापिन्त सल्लाह-बल्लाह कायमासां यथाशक्ति मुफ्त ।

सुगतदास ब्रदर्स

रेडिओ एण्ड इलेक्ट्रिक् स्टोर्स, सर्भिस एण्ड वर्क्स,

C/o मानदास एण्ड चित्तधर साइकल व सफू पसः

असन कमलाछिटोल, नेपाल ।

जून १ तारिक १९४७ नसे ३० नोवेम्बर १९४७ तकया धर्मोदय सभाया अय व्यय

अय	जम्मा अय
कार्यालय विभागया	३०००-१२-३
कालिम्पोंग शाखाद्वारा	४१६-१२-३
चन्दाद्वारा	२५८१-०-०
पत्रिका विभागया	जम्मा अय: १०२२-२-०
ग्राहकद्वारा	१०१७-२-०
चन्दाद्वारा	५-०-०
जम्मा:	४०२२-१४-३

श्व हिमाव जि वांलाक परिक्षा याना:
ब्याक ठीक जू। सहि श्री साहु रत्नजोति २६-२-४८
सहि ऊ० चन्द्रमणि महास्थविर, सभापति,
धर्मोदय सभा १३-३-४८
सहि भिक्षु अमृतानन्द, मन्त्री, धर्मोदय
सभा १३-३-४८
सहि श्री मणिहर्ष ज्योति उपासक,
कोपाध्यक्ष, धर्मोदय सभा १३-३-४८

कार्यालय विभागया	जम्मा व्यय:
चन्दा खाता	३-२-०
समिति प्रवास	३१७-६-०
स्टेशनरी	६-३-६
डाक	१७-६-६
छात्रवृत्ति	२१०-०-०
फुटकर छपाई	१०१-१२-०
प्रवास	८६-१४-६
फुटकर	३-१२-०

पत्रिका विभागया	जम्मा व्यय:
डाक खाता	६८-१-६
ब्लोक	४२-०-०
फुटकर	४-६-०
प्रवास	४०-१-६
वेतन	६०-०-०
स्टेशनरी	२६-३-६
भों	४८३-११-६
छपाई	४२४-१२-०

प्रकाशन विभागया	जम्मा व्यय:
प्रवास खाता	३२-०-६
डाक	१६-०-०
भों	१३६-६-३

पुस्तक-विक्रि विभागया	जम्मा व्यय:
पार्सल खाता	१४-१४-०
डाक	०-१-६
नेट् अय पूंजि खाताय वन	१६१५-१-६

जम्मा: ४०२२-१४-३

क्या दिसँ ! क्या दिसँ !!

‘धर्मोदय’

देश विदेशयापि विद्वान्पिनि विविध लेखत
व विविध चित्रं युक्तगु आगामि वैशाख अंक
सित्तिकं कायगु जूसा आः हे स्वत्का दाँ
चन्दा बियाः ‘धर्मोदय’या ग्राहक जुया दिसँ !
भोंया समस्यां याता विशेषांक माच्छि जक
छापे जुई ।

C/o श्री लोकरत्न उपासक

१३६ कमलाछि असन, “धर्मोदय” कार्यालय
कान्तिपुर । कालिम्पोंग,
दार्जिलिङ ।

छगूमात्र अमूल्यगु ग्रन्थ

“धम्मपदट्टकथा”

अनुवादक भिक्षु अमृतानन्द । प्रकाशक
धर्मोदय सभा, सारनाथ, बनारस । सफुली पृष्ठ
३६८ दु । मूल्य अजिल्दया केवल करु ३॥
कापया बांलाःगु मज्जिल्दया करु ४॥ सफू दइगु
थायः—

महाबोधि सभा, सारनाथ, बनारस ।

मान्दास चित्तधर, असन्, कान्तिपुर, नेपाल ।

बौद्धकालिन सामाजिक, आर्थिक व धार्मिक
खँ सीकेत थ्व सफू अद्वितीय । थुकी शिक्षात्मक
बाखँ नं थक्को दु । बुद्ध-वचन धम्मपदया भाष्य
खः । बौद्ध धर्म सम्बन्धी पारिभाषिक शब्दया
सरल अर्थ व नेपाल भाषाया शब्दसंग्रह नं ग्रन्थया

अन्ते बिया तःगु दु । भाषा अतिकं सरल अनप्य
थ्व सफू हरएक विद्यार्थीतयत अत्योपयोगी व
सकल स्त्री पुरुषपिन्त शिक्षाप्रद जुई । विलम्ब
मयासे थौं हे छगू प्रति शिकेयाना स्वया दिसँ !

सकलनाप’ मित्रता तययोसा

‘धर्मोदये’ विज्ञापन तयादिसँ !

विज्ञापनया दरः—

छको जक छापे याय्गु सम्पूर्ण पृष्ठया	३०
बागु पृष्ठया	१५
प्यब्बे छबोया (१)	८
च्याब्बे छबोया (१)	४

क्रमशः निला तक छापे याय्गु जूसा सेकडा पाँच
(५%) कम जुई ।

” खुला तक छापे याय्गु जूसा सेकडा दस
(१०%) कम जुई ।

” खुला तक छापे याय्गु जूसा सेकडा बीस
(२०%) कम जुई ।

” दच्छि तक छापे याय्गु जूसा सेकडा चालिस
(४०%) कम जुई ।

कभरया पिने छापे याय्गु जूसा सेकडा पचास
(५०%) अपो जुई ।

” दुने छापे याय्गु जूसा सेकडा पचीस
(२५%) अपो जुई ।

लुमंका तय माःगु खँः—विज्ञापन छापे
याय्गु इच्छादुपिं भाजु मयजुपिसं, विज्ञापन ह्याहय
बले—साइज थपाय्घं व थ्वला तक छापे याय्गु धका
सूचना बिया हयमाल ।